СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнського наукового семінару,
присвяченого 20 річчю заснування кафедри
паразитології та ветеринарно санітарної експертизи
Полтавської державної аграрної академії

19 травня 2015 р.
Україна, м. Полтава

Гончаренко К. О.
ПОШИРЕННЯ ТОКСОПЛАЗМОЗУ ТА ХЛАМІДІОЗУ СЕРЕД КОТІВ М. КИЄВА ТА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 33

Галат М. В., Чорний В. А., Алексеєнко О. О.
КУТЕРЕБРОЗИ ТВАРИН 35

День О. В., Слободян Р. О.
ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ГІАРДІОЗУ 37

Довгій Ю. Ю., Побережець С. П.
ДІАГНОСТИКА ДЕМОДЕКОЗУ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО КЛІНІЧНИХ ФОРМ ПЕРЕБІГУ 39

Євстаф'єва В. О., Левченко П. С.
ДІАГНОСТИКА ЕЙМЕРІОЗУ КУРЕЙ В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ADELSOAGG 42

Євстаф'єва В. О., Сорокова С. С., Сорокова В. В.
ОСОБЛИВОСТІ ГІСТОМОРФОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДИРОФІЛЯРІОЗУ СОБАК 45

Карт'янц А. О.
ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА БАБЕЗІОЗУ СОБАК 50

Кручиненко О. В., Клименко О. С.
ПОСМЕРТНА ДІАГНОСТИКА ГЕЛЬМІНТОЗІВ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ 53

Куліш Ю. М.
ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ БРОВАДАЗОЛ ЗА СИНГАМОЗУ ФАЗАНІВ 55

Литвиненко О. П.
ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗАХОДИ ЛІКВІДАЦІЇ ЕХІНОКОКОЗУ ТВАРИН 56

Мазанний О. В., Бирка В. І., Мазана М. Г., Новіков А. І.
НЕМАТОДОФАУНА ДИКИХ СВИНЕЙ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 59

Манойло Ю. Б.
ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНІ ЗМІНИ В КИШЕЧНИКУ СВИНЕЙ ЗА ЕЗОФАГОСТОМОЗУ 63

Мельничук В. В., Пругло В. О.
ЕПІЗООТОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО ІНВАЗІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ СВИНЕЙ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 66

Михайлютенко С. М., Клименко О. С.
КОРОТКИЙ АНАЛІЗ КОПРООВОСКОПІЧНИХ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ НЕМАТОДОЗІВ ГУСЕЙ **72**

Натягла І. В.
ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА КАПІЛЯРІОЗУ КУРЕЙ **75**

Новоселецька Є. А., Слободян Р. О.
ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕКТОМАКСУ ТА АДВОКАТУ ЗА САРКОПТОЗУ СОБАК **78**

Омельченко Г. О.
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ РЕСПІРАТОРНИХ ІНФЕКЦІЙ СВИНЕЙ БАКТЕРІАЛЬНОЇ ЕТІОЛОГІЇ **79**

Перебийніс О. В.
ВПЛИВ АКАРИЦИДІВ НА ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ МЕДОНОСНИХ БДЖІЛ **82**

Решетило А. И., Никифорова О. В., Кульшин В. Е.
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА ДИАГНОСТИКИ ДИРОФИЛЯРИОЗА СОБАК И БАБЕЗИОЗА КОШЕК ПОЛИМЕРАЗНОЙ ЦЕПНОЙ РЕАКЦИЕЙ И МИКРОСКОПИЧЕСКИМ МЕТОДОМ **85**

Соловйова Л. М.
ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИГЕЛЬМІНТИКІВ ЗА КАПІЛЯРІОЗУ КУРЕЙ **89**

Чорний В. А., Галат М. В., Коваленко А. А.
ДИРОФІЛЯРІОЗ ТХОРІВ **92**

Шемет О. С.
ОСОБЛИВОСТІ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ГЕЛЬМІНТОЗІВ КОНЕЙ **94**

Шендрик І. М.
ВИЯВЛЕННЯ ЗДАТНОСТІ МІКОБАКТЕРІЙ ДО ПЕРСИСТУВАННЯ В ОРГАНІЗМІ ЛИЧИНОК *STRONGYLOIDES PAPILLOSUS* ЗА УМОВ ЇХ СУМІСНОГО КУЛЬТИВУВАННЯ **96**

Шендрик Л. І., Шендрик Х. М., Гугосьян Ю. А.
ДІАГНОСТИКА ТА ПОШИРЕННЯ СТРОНГІЛОЇДОЗНОЇ ІНВАЗІЇ КОНЕЙ В УМОВАХ м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК **99**

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕКТОМАКСУ ТА АДВОКАТУ ЗА САРКОПТОЗУ СОБАК

Новоселецька Є. А.*, студентка 4 курсу,
Слободян Р. О., к. в. н.,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Актуальність проблеми. Все більшої популярності набуває утримання різних видів м'ясоїдних та екзотичних тварин у містах. При цьому догляд та утримання домашніх улюбленців у кожного власника свій, що відрізняється не лише підходом до їх утримання, а й самим відношенням до здоров'я тварин [1]. У сучасному світі доступності майже кожного до різноманітних джерел літератури та інформації через всесвітню мережу нерідко призводить до самостійного встановлення діагнозу самим власником хворих тварин та призначення ним лікування без участі лікаря ветеринарної медицини. В одному випадку це ускладнює перебіг захворювання, в іншому – призводить до летальних наслідків. До одного з таких захворювань, що часто реєструють після самостійного лікування собак самими власниками, належить саркоптоз. Тому з'ясування і порівняння ефективності окремих акарицидних препаратів, таких як дектомакс і адвокат, за саркоптозу собак в умовах Київської клініки ветеринарної медицини «Ветеринарний центр Калмикова Євгена Миколайовича» є актуальним.

Матеріали і методи досліджень. Для з'ясування акарицидної ефективності вище зазначених препаратів було відібрано 2-ох собак породи бультер'єр, віком 5 років та породи йоркширський тер'єр, віком 7 років, уражених кліщами Sarcoptes canis. Клінічне обстеження проводили за загально прийнятими методами. Діагноз встановлювали компресорним методом. Досліджували глибокий зіскріб шкіри, що відбирали на межі здорової і ураженої шкіри з додаванням 10 % розчину NaOH. Розглядали під мікроскопом за малого збільшення (окуляр х 10, об'єктив х 4) [2]. Виявляли кліщів та личинок *Sarcoptes canis*. Інтенсивність інвазії склала 9–23 екземпляри. В якості специфічного лікування бультер'єру призначили дектомакс у дозі 1 $см^3$ на 10 кг маси тіла, внутрішньом'язово, однократно у поєднанні з вітамінним препаратом гамавіт у дозі 2 $см^3$, 1 раз на добу, підшкірно, впродовж 10 діб та комбікел у дозі 1,6 $см^3$, внутрішньом'язово, однократно, впродовж 7-ми діб. Йоркширському тер'єру застосовували однократно краплі адвокат з нанесенням

---

* Науковий керівник – кандидат вет. наук Слободян Р. О.

на холку, підшкірно гамавіт та комбікел у дозі 1 см^3 та 0,3 см^3 відповідно, 1 раз на добу, впродовж 7-ми діб відповідно.

Результати досліджень. Як показали результати досліджень, у кожної тварини реєстрували саркоптоз. Відмічали характерні ураження шкіри голови, шиї і частково спини та живота. Шкіра обох собак була ущільнена, запалена, на ній відмічали кірочки та відчувався її специфічний запах. При дотику відмічали рефлекс свербежу. При повторному дослідженні зіскрібків шкіри бультер'єра на 10-ту добу кліщів та їх личинок не виявили. У йоркширського тер'єра реєстрували від 2-ох до 7-ми екземплярів кліщів у полі зору мікроскопа. Лікування адвокатом було продовжено ще на 10 діб.

Висновок. Таким чином, застосування собакам дектомаксу і адвокату за саркоптозу виявилось ефективним. Проте застосування дектомаксу у поєднанні з гамавітом та комбікелом бультер'єру виявилося ефективнішим. Через 10 діб у досліджуваних зіскрібках шкіри кліщів та їх личинок виявлено не було. При застосуванні адвокату йоркширському тер'єру у зіскрібках шкіри реєстрували від 2-ох до 7-ми кліщів у полі зору мікроскопа. На 20-ту добу кліщів вже не виявляли.

Література

1. Алтухов Н. М. Краткий справочник ветеринарного врача / Н. М. Алтухов, В. И. Афанасьев, Б. А. Башкиров. – М.: Агропромиздат, 1990. – С. 562.

2. Паразитология и инвазионные болезни сельськохозяйственных животных / К. И. Абуладзе, Н. В. Демидов, А. А. Непоклонов [и др.]; Под.ред. К. И. Абуладзе. – 3-е изд. – М.: Агропромиздат, 1990. – 464 с.

3. Уркхарт Г. М. Ветеринарная паразитология / Г. М. Уркхарт, Эрмур Дж. – М.: Аквариум, 2000. – 366 с.

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ РЕСПІРАТОРНИХ ІНФЕКЦІЙ СВИНЕЙ БАКТЕРІАЛЬНОЇ ЕТІОЛОГІЇ

Омельченко Г. О., к. в. н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Актуальність проблеми. Однією з головних проблем промислового тваринництва є респіраторні хвороби молодняку свиней інфекційної

які характеризуються гострим або хронічним перебігом, розвитком катарального запального процесу в дихальних шляхах, різким зниженням продуктивності та значною смертністю. В країнах СНД протягом 1991–2003 рр. захворюваність тварин пневмоніями у господарствах становила 14,7–42,4 %, а смертність від них – 6,7–13,9 % [2]. За останні роки частіше спостерігається змішаний перебіг деяких хвороб свиней, у тому числі й респіраторних, які спричиняються двома і більше агентами вірусо-бактеріальної етіології [1, 3]. Зазначені обставини свідчать про актуальність більш детального вивчення епізоотичної ситуації стосовно асоційованих респіраторних хвороб свиней та особливостей їх перебігу [3, 4].

Матеріали та методи досліджень. Матеріалом для досліджень слугували носовий слиз, кров та патологічний матеріал (легені, бронхіальні лімфатичні вузли, печінка, бронхіальний слиз та ін.). Всього бактеріологічним дослідженням було піддано 70 проб патматеріалу від 54 трупів та тварин, забитих з діагностичною метою. Роботу із патологічним матеріалом здійснювали згідно «Методических указаний по диагностике, терапии и профилактике респираторных болезней свиней»; «Методических рекомендаций по изготовлению и использованию питательных сред и растворов для микробиологических целей, культивирования клеток и вирусов».

Результати досліджень. На протязі 2010–2015 років нами вивчалася значимість сезонності року на виникнення і розповсюдження респіраторних хвороб свиней у господарствах, де вони мали значне поширення серед різних вікових груп відповідно Полтавської, Чернігівської та Сумської областей і значною загибеллю та вимушеним забоєм свиней.

Респіраторна хвороба мала місце протягом всього року і сезони практично не впливали на захворюваність та загибель тварин від респіраторних хвороб в господарствах північно-східного регіону України, але ці показники були вірогідно більшими в осінній період (37,8±0,2 та 9,1±0,3 % відповідно). Це пов'язано з недотриманням параметрів мікроклімату приміщень, і в особливості, за температурою та вологістю повітря свинарників. Епізоотична напруга спадала влітку: захворюваність та летальність складала 24,8±0,8 та 6,2±0,2 % відповідно. Відмічені вірогідні під'йоми (спалахи) інфекції взимку: захворюваність 33,1±0,1 %, летальність – 7,6±0,2 %.

З метою підтвердження даних, отриманих в попередніх дослідженнях, нами були проведені бактеріологічні дослідження 31 проб патологічного матеріалу (від трупів – 18, від вимушено забитих – 13). Встановили, що з досліджених проб патологічного матеріалу від поросят до 2-х місячного та 2–4-місячного віку були ізольовані збудники респіраторних хвороб свиней, апатогенні (*M. hyorhinis*) та патогенні для лабораторних тварин (*P. multocida*,

B. bronchiseptica). Найбільший відсоток пастерел за бактеріологічного дослідження виділявся з легень (94,7 %) та лімфатичних вузлів (38,8 %) (підщелепових, заглоткових, бронхіальних, середостінних), рідше – з серця і печінки (22,3–23,0 %). Поряд з пастерелами із патологічного матеріалу було виділено ізоляти таких бактерій: *E. coli* – 9 (5,3 %), *D. lanceolatus* – 14 (7,7 %), *S. dublin* – 3 (2,5 %), *S. typhimurium* – 6 (3,2 %), *S. choleraesuis* – 14 (4,1 %), *S. aureus* – 2 (1,2 %), *B. bronchiseptica* – 37 (21,0 %), *H. parasuis* – 12 (6,77 %), у свиней – *M. hyorhinis* – 12 (5,5 %), *P. haemolytica* – 4 (2,5 %). З проб патологічного матеріалу, відібраних від тварин 4–6-місячного віку і старше збудники РХС не виділялися.

З метою виявлення присутності збудника пастерельозної інфекції в організмі тварин було досліджено 125 голів свиней української великої білої породи (ремонтний молодняк та відлучених поросят) з 3-ох господарств трьох областей України (Сумської, Полтавської, Чернігівської). Всі тварини мали ознаки респіраторних захворювань різного ступеня важкості. Одержані результати в ПЛР у процесі дослідження проб носового слизу від свиней з ознаками респіраторних захворювань свідчать, що із 125 проб слизу носової порожнини в 101 (80,7 %) пробі виявлено пастерели, переважно серовару А – 61 (60,39 %) випадків.

Для порівняння ефективності чотирьох методів діагностики, було відібрано 20 проб крові від поросят на відгодівлі, хворих на бронхопневмонію. Отримані результати свідчать, що застосування ПЛР для виявлення ДНК збудника пастерел за респіраторних захворювань у свиней становить 100,0 %, індикація бактерій бактеріологічним методом досліджень становить – 80,0 %, виявлення антитіл в ІФА – 53,3 % (титри від 1 : 128 до 1 : 412) і РА – 46,7 %. При проведенні за допомогою ПЛР внутрішньовидової диференціації пастерел, виділених за бронхопневмонії свиней, отримали таку картину: до серовару А віднесено 11 (55,0 %) штамів, серовару D –9 (45,0 %) із загальної кількості 20 штамів.

Висновки. 1. Результати клініко-епізоотологічних, патолого-анатомічних, бактеріологічних та серологічних досліджень різних вікових груп свиней господарств Сумської, Полтавської та Чернігівської областей впродовж 2010–2015 років свідчать про ензоотичне розповсюдження та етіопатогенетичне значення мікоплазм, пастерел та бордетел у виникненні пневмоній.

2. Значне поширення захворювання на інфекційні пневмонії бактеріальної етіології зумовлено недосконалістю існуючої системи лабораторної діагностики, специфічної профілактики та протиепізоотичних заходів.

3. Застосування ПЛР для виявлення ДНК збудника пастерел за респіраторних захворювань у свиней становить 100,0 %, індикація бактерій

бактеріологічним методом досліджень становить – 80,0 %, виявлення антитіл в ІФА – 53,3 % (титри від 1 : 128 до 1 : 412) і РА – 46,7 %.

Література

1. Айшпур О. Е. Особливості перебігу бактеріальних інфекцій поросят / О. Е. Айшпур, М. Ф. Курило // Вісник Сумського Державного аграрного університету. – Суми. – 1999. – Вип. 4. – С. 9–11.

2. Андросик Н. Н. Этиологическая структура и специфическая профилактика респираторных болезней свиней / Н. Н. Андросик, Н. Д. Андросик, Ю. Г. Лях // Науковий вісник НАУ. – 2001. – № 5. – С. 65–67.

3. Методические рекомендации по диагностике, терапии и профилактике респираторных болезней свиней // [Настенко В. Д., Миланко А. Я., Лысенко Н. В., Ковпак В. Ф.] – Полтава, 1980. – 21 с.

4. Миланко А. Я. Диагностика инфекционных пневмоний свиней / А. Я. Миланко, В. Д. Настенко, В. Ф. Сухонос, З. В. Буткевич // Ветеринарные проблемы промышленного животноводства: тезы докл. – К., 1983. – С. 90–92.

5. Щербаков А. В. Этиологическая структура инфекционных болезней свиней в животноводческих хозяйствах России / А. В. Щербаков, В. Ф. Ковалишин, А. С. Яковлева [и др.] // Актуальные проблемы патологии животных. – Владимир, 2003. – С. 146–150.

ВПЛИВ АКАРИЦИДІВ НА ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ МЕДОНОСНИХ БДЖІЛ

Перебийніс О. В.*, аспірант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Актуальність проблеми. Варооз (*varroosis*) – дуже поширене небезпечне інвазійне захворювання личинок, лялечок і дорослих бджіл. Міжнародним епізоотичним бюро воно віднесене до карантинних хвороб (список Б). Кліщі за допомогою присосок міцно прикріплюються до личинок, лялечок і дорослих особин, живляться гемолімфою бджіл. При ураженні гинуть лялечки, зявляється життєздатне потомство [1, 5]. Джерелом зараження є уражені кліщем бджоли, трутні, рої, зрізаний трутневий і бджолиний розплід. Паразит

* Науковий керівник – доктор вет. наук, доцент Євстаф'єва В. О.

передається через блукаючих бджіл, при підсиленні сімей-розплодом або бджолами з господарств, неблагополучних щодо вароатозу. Кліщі поза гніздом бджолиної сім'ї зберігають життєздатність на стільниках 6–7 днів, на трупах бджіл, трутнів і лялечок – 11, на відкритому розплоді – 15 і на запечатаному – 12 дні [6].

Для ефективного знищення вароозних кліщів на пасіках запропонована велика кількість різних препаратів, головним чином, хімічного походження. Однак більшість з них володіють негативними побічними діями (токсичні для бджіл і розплоду, накопичуються в організмі бджіл і в продуктах бджолівництва), а також діють виключно як акарициди. Поряд з цими препаратами вперше в Україні у 1994 році був розроблений и введений у практику препарат «Санапін», який призначений для одночасної детоксикації, дезінфекції і фумігації. Препарат, за даними розробників [2–4], є екологічним де токсикантом, володіє фунгіцидними, дезінфікуючими, дегазуючими властивостями, а також стимулює імунний захист організму бджіл.

Тому, метою нашої роботи було вивчення противароозної ефективності «Санапіну» порівняно з рослинними акарицидами, а також вплив акарицидів на життєдіяльність медоносних бджіл.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводили упродовж 2013–2014 рр. на базі навчально-наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії. Експериментальні досліди виконували на бджолиних сім'ях приватних пасіках Симферопольського району. Основними показниками ураження бджіл були екстенсивність та інтенсивність інвазії. Ступінь інвазованості комах визначали наступним чином: від кожної бджолиної сім'ї відбирали 200–250 живих бджіл, поміщали їх в скляну банку, заливали гарячою водою (70°С), додавали 4–5 г прального порошку і ретельно перемішували упродовж 2–3 хв. Потім мертвих бджіл підраховували. Окремо підраховували кліщів, які відпали з бджіл. Екстенсивність інвазії вираховували за формулою: ЕІ = К / П х 100, % (де ЕІ – екстенсивність інвазії, К – кількість кліщів у пробі, П – кількість бджіл у пробі).

Для визначення ефективності препаратів було сформовано чотири дослідних та одну контрольну групу бджолиних сімей. Бджолосім'ю першої групи обробляли «Санапіном», другої групи – порошком трави полині гіркої, третьої групи – порошок листя евкаліпту, четвертої групи – окурювали димом з висушеного кореня хріну. Контрольну групу бджолиної сім'ї обробляли хімічним препаратом «Апісан» з діючою речовиною тауфлувалінат.

Результати досліджень. У процесі обробки бджіл «Санапіном» реєстрували збудження бджолиних сімей. По закінченню строків обробки,